

Sygn. akt VII U 1822/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: sekr. sądowy Monika Bąk - Rokicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 lutego 2017 r. w W.

sprawy B. T. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania B. T. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 20 października 2015 roku, znak: (...)

- oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 1822/15

UZASADNIENIE

W dniu 17 listopada 2015 r. (data prezentaty w ZUS) **B. T. (1)** złożył za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. odwołanie od decyzji ww. organu rentowego z dnia 20 października 2015 r. znak: (...), na podstawie której odmówiono mu prawa do emerytury pomostowej od dnia 14 września 2015 r. Odwołujący wniósł o zmianę skarżonej decyzji i przyznanie mu wnioskowanego świadczenia od dnia 14 września 2015 r.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wyraził przekonanie, że spełnia wszystkie warunki uprawniającego go do otrzymania wnioskowanego świadczenia

w myśl art. 49 pkt 2 z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U.

z 2015 r., poz. 965 ze zm.). Wskazał, że w dniu wejścia w życie ustawy miał wymagany w jej przepisach okres pracy w warunkach szczególnych, natomiast ustawodawca nie przywołuje w przepisach tejże ustawy załączników, na które ZUS powołuje się

w skarżonej decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 15 grudnia 2015 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.** wniósł o oddalenie odwołania B. T. (1) na podstawie art. 477¹⁴ par. 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wyjaśnił, że odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, gdyż po dniu 31 grudnia 2008 r.

nie wykonywał on prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Ponadto odwołujący nie spełnia przesłanek do wnioskowanego świadczenia na podstawie art. 49 ww. ustawy, gdyż na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat.

Organ rentowy wskazał, że nie uwzględnił niektórych okresów zatrudnienia odwołującego, gdyż pracodawca nie potwierdził, że w okresach tych odwołujący wykonywał pracę wymienioną w załączniku 1 lub 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. T. (1), urodzony w dniu (...) w L., był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. z siedzibą w L. w okresie od 18 września 1980 r. do 18 września 1987 r., z czego w okresie od 18 września 1980 r. do 4 października 1982 r. oraz od 11 października 1980 r. do 31 grudnia 1986 r. wykonywał prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych na stanowisku monter sieci ciepłej (świadcstwo pracy z 20.04.2009 r. k. 40 a.s., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 21 a.r. tom II).

Odwołujący był zatrudniony w (...) S.A. z siedzibą w W.

w okresach: od 9 września 1993 r. do 31 maja 2011 r. oraz od 6 września 1972 r.

do 1 kwietnia 1978 r. W tych okresach, od 6 września 1972 r. do 24 października

1974 r., od 3 listopada 1976 r. do 1 kwietnia 1978 r. oraz od 9 września 1993 r.

do 31 grudnia 2007 r. wykonywał prace wodno-kanalizacyjne oraz budowę rurociągów w głębokich wykopach na stanowisku montera instalacji sanitarnych i grzewczych (świadcstwa pracy nr (...) i nr (...) k. 49 i 49a a.s., zaświadczenie

o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 15 a.r. tom II).

B. T. (1) złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w dniu

17 sierpnia 2015 r. wniosek o emeryturę pomostową. Do wniosku odwołujący załączył kwestionariusz informacyjny dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych

oraz dokumenty na potwierdzenie wskazanych w nim okresów zatrudnienia (wniosek

o emeryturę pomostową wraz z załącznikami k. 1-33 tom II a.r.).

Po rozpoznaniu powyższego wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych

II Oddział w W. wydał w dniu 20 października 2015 r. skarżoną decyzję znak: (...), na podstawie której odmówił przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie udowodnił na dzień 1 stycznia 2009 r. okresu pracy w szczególnych warunkach

lub o szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat. Ponadto organ rentowy nie zaliczył do okresu zatrudnienia następujących okresów: od 6 września 1972 r.

do 24 października 1974 r., od 3 listopada 1976 r. do 1 kwietnia 1974 r., od 18 września 1980 r. do 4 października 1982 r., od 11 października 1982 r. do 31 grudnia 1986 r.

oraz od 9 września 1993 r. do 31 grudnia 2007 r. gdyż pracodawcy nie potwierdzili,

że w okresach tych wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy

o emeryturach pomostowych. Jednocześnie organ rentowy przyjął za uzasadnione okresy składkowe w wymiarze 36 lat, 1 miesiąc i 17 dni, nieskładkowe w wymiarze

1 roku, 7 miesięcy i 29 dni (łącznie 37 lat, 9 dni i 16 dni) oraz okres stażu

w szczególnych warunkach w wymiarze 16 lat, 7 miesięcy i 13 dni (skarżona decyzja ZUS z 20.10.2015 r. k. 43 tom II a.r.).

B. T. (1) odwołał się od powyższej decyzji inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie k. 2 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów załączonych

do akt sprawy. Dokumenty te obejmowały przede wszystkim akta organu rentowego oraz widniejące w nich dokumenty prywatne przedłożone przez odwołującego w związku z ubieganiem się o emeryturę pomostową. Prócz przedłożonych świadectw pracy odwołujący nie wniósł żadnych innych wniosków dowodowych. Strony nie wnosiły zastrzeżeń do materiału dowodowego zebranego w sprawie, a Sąd nie znalazł podstaw do jego kwestionowania, w związku z czym uznał go za w pełni wiarygodny.

Stan faktyczny niniejszej sprawy był w zasadzie bezsporny. Konfrontacja stron dotyczyła w całości możliwości zakwalifikowania okresów pracy odwołującego jako okresu pracy w warunkach szczególnych w myśl przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie B. T. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. z dnia 20 października 2015 r. znak: (...), było niezasadne i jako takie podlegało oddaleniu.

B. T. (1) zakwestionował decyzję organu rentowego wskazując, że spełnia warunki do uzyskania emerytury pomostowej. Na stanowisku przeciwnym stał organ rentowy, który uzasadniał prawidłowość skarżonej decyzji okolicznością, zgodnie z którą odwołujący nie udokumentował na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, wymaganego przepisami okresu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Istotą sporu było więc ustalenie, czy B. T. (1) przysługuje prawo do emerytury pomostowej, w szczególności w tym kontekście, czy posiada staż pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu oraz w wymiarze określonych przepisami ustawy o emeryturze pomostowej.

Sąd zaznacza, że podstawowym aktem prawnym regulującym kwestię nabywania przez osoby uprawnione praw emerytalnych jest ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 887 – dalej jako ustawa emerytalna), jednakże ustawodawca w osobnym akcie prawnym, tj. ustawie o emeryturach pomostowych, dopuścił możliwość nabycia świadczenia emerytalnego (emerytury pomostowej) na szczególnych zasadach, polegających na obniżeniu wieku emerytalnego o 5 lat pod warunkiem spełnienia dodatkowych przesłanek. Jedną z tych przesłanek jest konieczność udowodnienia posiadania w ściśle określonych przedziałach czasowych okresu co najmniej 15 lat wykonywania pracy w warunkach szczególnych, przy czym należy podkreślić, że art. 3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych zawiera autonomiczną (w stosunku do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze) definicję prac wykonywanych odpowiednio w szczególnych warunkach i prac o szczególnym charakterze, a zamknięty katalog tych prac zamieszczony został w załączniku nr 1 i nr 2 do powyższej ustawy.

Wyjątkowy charakter emerytur pomostowych przejawia się przede wszystkim odmiennym ujęciem – na potrzeby tego właśnie świadczenia – pracy w warunkach szczególnych oraz pracy o szczególnym charakterze niż ustawa emerytalna. Z tych też względów emerytura pomostowa stanowi świadczenie o charakterze szczególnym, co w konsekwencji oznacza, że wszystkie ustawowe przesłanki wymagane do jego uzyskania muszą być spełnione kumulatywnie i wykazane w sposób pewny i wiarygodny (zob. wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze VII U 1199/13). Ustawodawca w tym zakresie nie dopuszcza bowiem kolejnego odstępstwa od powyższego wyjątku. Jak wynika z powyższego, o tym, czy dany rodzaj pracy stanowi w myśl ustawy o emeryturach pomostowych pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze decyduje okoliczność, czy praca ta została wymieniona w załącznikach nr 1 i 2 do ww. ustawy.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych praca w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane

w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury

lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności

oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się;

wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Warunki uzyskania prawa do emerytury pomostowej zostały określone art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zgodnie z treścią tego przepisu prawo

do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12 ustawy, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.,
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
5. przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej,
6. po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy,
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Dla osób, które nie spełniają powyższych kryteriów ustawodawca przewidział dodatkową możliwość ubiegania się o prawo do emerytury pomostowej na nieco odmiennych zasadach, tj. po spełnieniu warunków określonych w art. 49 ustawy

o emeryturach pomostowych. W myśl tego przepisu emerytura pomostowa przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy,
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12 ustawy,
3. w dniu wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 2009 r. (zgodnie z art. 57 ustawy) miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy

w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd uznał za bezsporne, że odwołujący spełnił część przesłanek do uzyskania wskazanego wyżej świadczenia, zarówno na podstawie art. 4 ustawy jak i art. 49. B. T. (1) urodził się w dniu (...), a więc po 31 grudnia 1948 r., a ponadto w dniu 14 września 2015 r. osiągnął wiek 60 lat. Posiada również okres składkowy wynoszący powyżej 25 lat (łącznie 37 lat, 9 miesięcy i 16 dni). Ponadto przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy emerytalnej. Ostatni stosunek pracy odwołującego łączący go z firmą (...) S.A. z siedzibą w W. został rozwiązany w dniu 31 maja 2011 r. Jako sporne pozostały przesłanki posiadania przez odwołującego okresu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze i w ramach czasowych przewidzianych cytowanymi wyżej przepisami ustawy o emeryturach pomostowych.

Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz treści załączników do ustawy o emeryturach pomostowych prowadziła do wniosku, zgodnie z którym przyjęte przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych stanowisko w niniejszej sprawie jest prawidłowe. Odwołujący nie spełnił bowiem przesłanek do uzyskania prawa do wnioskowanego świadczenia na wskazanych wyżej podstawach

– nie wykazał, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 4 pkt 6 ustawy), jak również nie wykazał, że w dniu 1 stycznia 2009 r. miał wymagany staż pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy w wymiarze 15 lat (art. 49 pkt 3 ustawy). Analiza załączników do ustawy emerytalnej prowadziła do podzielenia stanowiska wyrażonego w sprawie przez organ rentowy. Odwołujący nie spełnił bowiem przesłanki określonej w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. nie wykazał, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy. Ani praca na stanowisku montera instalacji sanitarnych i grzewczych wskazana w przedłożonych przez odwołującego świadectwach pracy w (...) S.A. z dnia 8 sierpnia 2011 r. i 22 kwietnia 2014 r., ani praca na stanowisku montera sieci ciepłych wskazana w świadectwie pracy w (...) sp. z o.o. z 20 kwietnia 2009 r. nie widnieje we wspomnianych wyżej załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych. Wyszczególnienie tego rodzaju pracy w innych załącznikach, w szczególności tych, o których mowa w art. 32 i 33 ustawy emerytalnej, takich jak choćby załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, nie ma znaczenia do ustalenia prawa do emerytury pomostowej. Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r. II UK 164/11). Skoro więc pracy wykonywane przez odwołującego w okresach jego zatrudnienia w (...) sp. z o.o. oraz w (...) S.A. nie dają się zakwalifikować jako okresy pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w myśl art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, to nie można uznać, że odwołujący wykonywał tego rodzaju pracę po dniu 31 grudnia 2008 r. (art. 4 pkt 6 ustawy), jak również, że w dniu 1 stycznia 2009 r. legitymował się 15-letnim stażem tak rozumianej pracy (art. 49 pkt 3 ustawy), a co za tym idzie,

należało stwierdzić, że odwołujący nie spełnia kumulatywnie przesłanek koniecznych do uzyskania wnioskowanego świadczenia emerytalnego.

Mając na względzie powyższe Sąd nie mógł podzielić stanowiska odwołującego, który wskazywał na możliwość zakwalifikowania posiadanego przez niego okresu zatrudnienia jako pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy

o emeryturach pomostowych. Nie jest przede wszystkim zasadne twierdzenie odwołującego, że ustawodawca nie wskazuje w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych na inne załączniki niż wymienione w ustawie emerytalnej, gdyż bezpośrednio odwołanie w tym zakresie zawiera art. 3 ust. 1 in fine ustawy,

który zawiera definicję pracy w warunkach szczególnych w ujęciu ustawy

o emeryturach pomostowych. Natomiast na tle wspomnianych wyżej przepisów

i poglądów orzecznictwa nie jest możliwe, tak jak wskazał pełnomocnik odwołującego w piśmie procesowym z dnia 17 lutego 2017 r. (k. 80 a.s.), aby zakwalifikować okres pracy odwołującego na stanowisku monter instalacji sanitarnych i grzewczych jako prace fizyczne ciężkie w podziemnych kanałach ściekowych. Zarówno pozycje określające prace w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., jak i prace wymienione w załączniku nr 1 do ustawy

o emeryturach pomostowych należy interpretować w sposób ścisły. Określenia „prace wodno-kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach” oraz „prace fizyczne ciężkie w podziemnych kanałach ściekowych” nie są zakresowo tożsame

i wyrażają dwa odrębne rodzaje prac o zbliżonym, lecz wciąż odmiennym charakterze. Ponadto zastosowanie wykładni historycznej prowadzi do przyjęcia, że gdyby ustawodawca wyraził chęć dalszego kwalifikowania prac wodno-kanalizacyjne oraz budowę rurociągów w głębokich wykopach jako pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze, to zawarłby taką formułę w załącznikach nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Proponowana przez pełnomocnika odwołującego możliwość zaliczenia ww. okresów pracy jako okresów pracy

w warunkach szczególnych nie jest również możliwa w oparciu o cytowany przez odwołującego wyrok Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2013 r. (II UK 159/13), który jest przez niego błędnie interpretowany. W uzasadnieniu tego wyroku można przeczytać,

że „art. 49 w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza wymaganie, aby zainteresowany spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych”.

Z wyroku powyższego nie wynika natomiast, że możliwe jest nabycie prawa

do emerytury pomostowej na zasadach określonych w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych zgodnie z sugestią odwołującego zawartą w piśmie procesowym z dnia 28 grudnia 2015 r. (k. 8 a.s.). Tego rodzaju interpretacja nie wynika również

z przedłożonych przez odwołującego informacji ze strony Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów Sąd uznał słuszność stanowiska organu rentowego,

zgodnie z którym B. T. (1) nie spełnia kumulatywnie przesłanek określonych w art. 4 oraz art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, co przesądziło

o braku prawa do dochodzonego świadczenia. W związku z powyższym, Sąd stwierdził, że skarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. jest prawidłowa i zgodna z prawem, co skutkowało oddaleniem odwołania B. T. (1) na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. jako niezasadnego.

Zarządzenie: (...)

(...)